

Nr 242.

Av herrar Spångberg och Andersson i Ryggestad, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Statens växtskyddsanstalt: Avlöningar.

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t under nionde huvudtiteln föreslagit att en filial till statens växtskyddsanstalt inrättas i Kalmar från och med den 1 juli 1953.

Kungl. Maj:t anför ingen egen motivering för detta förslag utan återger blott de skäl därtill, som framlagts av anstaltens styrelse i dess petitaskrivelse. I denna framhåller styrelsen att en med insamlade medel bekostad växtskyddsverksamhet uppehållits av Kalmar läns södra hushållningssällskap i samråd med anstalten, men att medlen härför beräknas vara förbrukade vid innevarande budgetårs slut. För att undvika avbrott i verksamheten, vilket enligt styrelsens mening otvivelaktigt skulle vara till stort men, anser styrelsen dels att anstalten förmedelst en filial bör övertaga och fortsätta denna verksamhet, dels ock att denna filial bör erhålla en förståndare och ett skrivbiträde. Det synes också vara styrelsens avsikt att sedan lokal- och rekryteringsförhållandena blivit ordnade begära att ytterligare personal anställas därstädes.

Denna anstaltstyrelsens motivering för inrättandet av en kalmarfilial synes icke tillräckligt bärande. Enbart det förhållandet, att en växtskyddsverksamhet i viss ehuru icke närmare angiven omfattning ett par år bedrivits i Kalmar med privata medel, synes i och för sig ingalunda vara något hållbart och bindande bevis för att en sådan verksamhet måste fortsättas just i form av en filial till växtskyddsanstalten.

Den aktion, som företagits för att få denna kalmarfilial till stånd, är uppenbarligen ett upprepande av de aktioner, som tidigare lett till inrättandet av småfilialerna — »enmansfilialerna» — i Linköping och Skara. Även i dessa fall insamlades på privat väg medel, med vilka verksamheten igångsattes och sedan bedrevs några år. När sedermera de insamlade medlen förbrukats, begärde man att staten skulle övertaga och fortsätta verksamheten. Det synes kunna få betänkliga konsekvenser om Kungl. Maj:t och riksdag skulle anses förpliktade att övertaga och fortsätta en viss verksamhet, så snart de för densamma insamlade privata medlen förbrukats och utan att behovet av ett sådant övertagande blivit klart ådagalagt.

I fråga om dessa smärre växtskyddsfilialer i allmänhet — bortsett från de större filialerna i Åkarp och Röbbäcksdalen — bör framhållas, att erfarenheterna hittills visat, att kraven på deras utrustning med personal, apparatur, lokaler och försöksmark m. m. stegras med varje år, så att den ursprungliga mycket blygsamma »enmans»-ramen snart spränges och

omkostnaderna inom kort mångdubblas. Det förtjänar i detta sammanhang erinras om att enligt förslaget denna kalmarfilial redan vid starten skall erhålla skrivhjälp, medan de båda förutvarande småfilialerna i åtskilliga år kunnat arbeta utan sådan hjälp. Det synes klart att i samma mån som omkostnaderna för filialerna stegras måste huvudanstaltens trängande behov av förstärkt personal och förbättrad utrustning vänta på att bli tillgodosedda.

Anstaltstyrelsen kan emellertid i viss mån åberopa de uttalanden, som 1949 års växtskyddsutredning gjort i sitt i november 1951 avlämnade betänkande. I motsats till vad utredningen anfört som motiv att förorda en utvidning av filialsystemet torde växtskyddsverksamheten ute i landet helt böra inriktas på upplysning och praktiska försök, under det att den vetenskapliga forskningen måste vara i mesta möjliga mån koncentrerad till huvudanstalten eller, därest den har karaktär av s. k. grundforskning, enligt departementschefens uttalande i proposition nr 99 till 1952 års riksdag bedrivs vid lantbrukshögskolans institut för växtsjukdomslära. De iakttagelser i fält och de insamlingar av undersökningsmaterial, som utgöra ett nödvändigt led i forskningen, böra givetvis utföras av den eller de, som arbeta på lösningen av ifrågavarande forskningsproblem eller under deras omedelbara ledning.

1952 års riksdag uttalade visserligen som sin mening, att filialsystemet borde utbyggas enligt i huvudsak de riktlinjer växtskyddsutredningen hade förordat, men riksdagen framhöll samtidigt, att hushållningssällskapens konsulenter och instruktörer borde vid särskilt anordnade kurser erhålla sådan kompletterande utbildning, att de därefter kunde verka även i växtskyddets intresse. Hittills har, såvitt bekant, blott en tre dagars kurs hunnit anordnas för ett fåtal av sällskapens tjänstemän, och man har därför ännu icke minsta möjlighet att bedöma i vad mån konsulenterna och instruktörerna kunna tillfredsställa jordbrukets och trädgårdsodlingens behov av växtskyddsupplysning inom resp. distrikt. Det enda man redan nu kan förutsäga är att deras andel i detta upplysnings- och försöksarbete icke kommer att få samma omfattning överallt utan i avsevärd grad kommer att bestämmas av vederbörande tjänstemäns övriga arbetsuppgifter och naturligtvis även i någon mån präglas av deras större eller mindre personliga intresse och förutsättningar för denna delvis nya uppgift. Då man alltså icke nu kan bedöma vad som på olika håll i landet och givetvis ej heller inom Kalmar läns södra hushållningssällskaps område kan komma att erfordras i fråga om växtskyddsverksamheten utöver vad hushållningssällskapens 150 jordbruks- eller trädgårds konsulenter och instruktörer kunna prestera, sedan de i full utsträckning inträtt i denna verksamhet, borde staten ej nu binda sig för inrättandet av ytterligare *permanenta filialer* i ena eller andra delen av landet. Först när man vunnit full klar-

het beträffande omfattningen och värdet av den av sällskapens konsulenter och instruktörer efter erhållen utbildning bedrivna växtskyddsverksamheten torde man bättre kunna bedöma, huruvida ytterligare småfilialer erfordras eller icke. Riksdagen torde då böra upptaga hela denna fråga till allsidig och förutsättningslös omprövning.

I fråga om det nu aktuella kalmarområdet synes det närmast vara den öländska frö- och lökodlingen, som motiverat filialförslaget. I övrigt finnes, såvitt känt är, icke något slag av odling och ej heller några växtsjukdomar och skadedjur, som ge detta område någon särställning i förhållande till andra delar av landet. Det skall ingalunda förnekas att odlingen på Öland är värd stöd och uppmuntran, men man kan betvivla att en permanent växtskyddsfilial är den lämpligaste formen härför. Det hade säkerligen varit till fyllest med en växtskyddstjänsteman stationerad i kalmartrakten under de närmaste somrarna för att göra de iakttagelser och utlägga de praktiska försök, som kunna erfordras för att lösa aktuella bekämpningsproblem. På liknande sätt, d. v. s. genom att sommartiden ha en tjänsteman placerad i Hälsingland, söker anstalten lösa den s. k. bollnässjukans problem, och, efter vad man hittills kunnat se, tycks anstalten här ha slagit in på rätt väg. Då de bekämpningsproblem, som kunna vara aktuella inom kalmarområdet med all säkerhet icke äro mera komplicerade än bollnässjukan, hade samma väg sannolikt visat sig framkomlig även i kalmarområdet.

Under hänvisning till vad här anförts hemställes,

att riksdagen vid behandling av Kungl. Maj:ts förslag om inrättande i Kalmar av en filial till statens växtskyddsanstalt måtte uttala att, innan tillräcklig erfarenhet vunnits om behovet av ytterligare växtskyddsverksamhet, utöver det upplysningsarbete som numera enligt beslut av 1952 års riksdag skall utföras av hushållningssällskapens konsulenter och instruktörer, och innan frågan om behovet av smärre filialer till växtskyddsanstalten därefter upptagits till allsidig omprövning, ingen ytterligare utbyggnad av växtskyddsanstaltens filialsystem bör ske.

Stockholm den 27 januari 1953.

Aug. Spångberg.

Arvid Andersson.